

اَللّٰهُمَّ كُنْ لِيْ وَلِيًّا وَهَذَا سَاعَةٌ وَ لِيَّا وَ حَافِظًا وَ قَائِدًا وَ نَاصِرًا وَ دَلِيْلًا وَ عِيْنًا
حَتّٰى تُسْكِنَنِيْ اَرْضَكَ طَوْعًا وَ تُثَمِّتَنِيْ فِيْهَا طَوِيْلًا

مجموعه گنجینه مظهر

جلد پنجم

یکصد و ده سؤال پیرامون مسائل اخلاقی

از استاد مظهری

نویسنده:

گروه تحقیق و تألیف ولیعصر

مرکز فرهنگی ولیعصر

۱۳۸۹

گروه تحقیق و تألیف ولیعصر (عج)، گردآورنده.

۱۱۰ [صد و ده] سوال پیرامون مسائل اخلاقی از استاد مطهری / نویسنده گروه تحقیق و تألیف ولیعصر (عج) -
 قم: اندیشه ماندگار، ۱۳۸۹.

۴۸ ص.

ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۰-۲۵-۹ ریا: ۱۰۰۰۰

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیا.

کتابنامه به صورت زیر نویس.

۱. اخلاق اسلامی - پرسشها و پاسخها. الف. مطهری، مرتضی، ۱۲۹۹ - ۱۳۵۸. فلسفه اخلاق. برگزیده. ب.
 عنوان. ج. عنوان: فلسفه اخلاق. برگزیده.

۲۹۷/۶۱ BP ۲۴۷/۸ / م ۶ ۸۰۱۶

شناسنامه:

نام کتاب یکصد و ده سؤال پیرامون مسائل اخلاقی از استاد مطهری

نویسنده گروه تحقیق و تألیف ولیعصر (عج)

ناشر اندیشه ماندگار

تعداد صفحات ۴۸

تاریخ چاپ فروردین ۱۳۸۹

نوبت چاپ اول

تیراژ ۵۰۰۰۰

قیمت ۱۰۰۰۰ ریال

قیمت دوره چهارده جلدی ۱۴۰۰۰ ریال

شابک ۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۰-۲۵-۹

چاپ: مرکز فرهنگی ولیعصر (عج)، قم، خیابان شهید (اصفهان) کوی ۲۸ پلاک ۲۹۴. هرباد ۹۱۲۵۵۱۲-۹۷. تلفن: ۷۸۳۶۱۱۶۵ - ۷۸۳۶۱۱۶۵-۰۲۵۱.

مرکز بخش: مرکز فرهنگی ولیعصر (عج)، قم، خیابان شهید (اصفهان) کوی ۲۸ پلاک ۲۹۴. هرباد ۹۱۲۵۵۱۲-۹۷. تلفن: ۷۸۳۶۱۱۶۵ - ۷۸۳۶۱۱۶۵-۰۲۵۱.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه:	۷
۱. لطفاً درباره پاره ای افعال انسانی که اخلاق نامیده می شوند توضیح دهید؟	۹
۲. لطفاً بفرمایید چه تفاوت هایی میان کارهای اخلاقی و کارهای عادی وجود دارد؟	۹
۳. لطفاً بفرمایید چرا در بعضی مکتبها «اخلاق» رواج ندارد و می گویند آدم عاقل دنبال کار اخلاقی نمی رود؟	۱۰
۴. لطفاً بفرمایید چه اعمالی، اعمال اخلاقی نامیده می شود؟	۱۰
۵. لطفاً بفرمایید اگر کسی به انسان نیکی و احسان کرد، ما چه عکس العملی باید از خود نشان دهیم؟	۱۱
۶. لطفاً بفرمایید آیا خدمت به مسلمانان یک کار اخلاقی محسوب می شود؟	۱۱
۷. لطفاً در مورد کتب اخلاقی ما توضیحاتی بیان کنید؟	۱۲
۸. لطفاً کمی در مورد دهای مکارم الاخلاق که یکی از دعلای صحیفه سجاده است توضیح دهید؟	۱۲
۹. لطفاً بفرمایید چه اتفاقی می افتد که کارها ارزش و قیمت پیدا می کند؟	۱۳
۱۰. لطفاً بفرمایید آیا انسان باید در مقابل بد رفتاری دیگران با آنها بد رفتاری کند؟	۱۳
۱۱. لطفاً بفرمایید نظر امیرالمؤمنین در مورد کسانی که رشد فکری دارند چیست؟	۱۴
۱۲. لطفاً نمونه ای از یک کار اخلاقی را بیان کنید؟	۱۴
۱۳. لطفاً کمی در مورد سیره اخلاقی ائمه معصومین (ع) توضیح دهید؟	۱۵
۱۴. لطفاً بفرمایید چقدر ارزش دارد که انسان به زیور صالحان مزین شود؟	۱۵
۱۵. لطفاً بفرمایید چگونه می شود که اخلاق پسندیده در جامعه رواج پیدا کند؟	۱۶
۱۶. همان طور که می دانیم کظم غیظ یکی از سیرت های اخلاقی رسول خدا و ائمه اطهار (ع) است، لطفاً کمی در این مورد توضیح دهید؟	۱۶
۱۷. لطفاً بفرمایید چگونه می شود انسان خشم خود را فرو نشاند؟	۱۶
۱۸. لطفاً بفرمایید یکی از راه حل های به دست آوردن حسن ظن مسلمانان چیست؟	۱۷
۱۹. لطفاً بفرمایید نظر قرآن در مورد پخش کردن زشتی های مسلمانان چیست؟	۱۷
۲۰. لطفاً در مورد تهمت زدن به برادر مؤمن توضیحاتی را بیان کنید؟	۱۷
۲۱. چرا غیبت کردن حرام است؟	۱۷
۲۲. لطفاً در مورد غیبت کردن توضیحاتی را بیان فرمایید؟	۱۸
۲۳. لطفاً یکی از عیوب ما مسلمانان را بیان فرمایید؟	۱۸
۲۴. لطفاً بفرمایید آیا هر نوع غیبتی حرام است؟	۱۸
۲۵. لطفاً بفرمایید صحبت کردن در مورد انسان های ظالم و بد غیبت به شمار می رود؟	۱۹
۲۶. لطفاً بفرمایید چگونه می شود که انسان و اندیشه اش تقدیس می شود؟	۱۹
۲۷. لطفاً در مورد پیدایش مکتب های اخلاقی توضیحاتی بیان کنید؟	۱۹
۲۸. لطفاً بفرمایید آیا هر کاری در انسان مبدأ و غایتی دارد؟	۲۰

۲۹. لطفاً بفرمایید به چه کاری اخلاقی می‌گویند؟.....
۳۰. لطفاً بفرمایید آیا همه ادیان به محبت کردن اعتقاد دارند یا خیر؟.....
۳۱. لطفاً بفرمایید شناختن ذات چه کمکی به انسان می‌کند؟.....
۳۲. لطفاً بفرمایید در مورد معرفت و شناخت، چند اصل وجود دارد؟.....
۳۳. لطفاً نظر گاندی را در مورد دوست داشتن و محبت بیان کنید؟.....
۳۴. لطفاً نظر مسیحیت را در مورد محبت و سیره نیکو بیان کنید؟.....
۳۵. لطفاً بفرمایید آیا هر محبتی اخلاق است؟.....
۳۶. لطفاً بفرمایید قانون حکیمانه خلقت چه چیزی به بشر داده است؟.....
۳۷. لطفاً بفرمایید آیا دایره اخلاق از حدود غیر دوستی وسیع‌تر است یا خیر؟.....
۳۸. لطفاً در مورد مفهوم انسان دوستی توضیحاتی بیان کنید؟.....
۳۹. لطفاً بفرمایید انسان دوستی بهتر است یا جاندار دوستی؟.....
۴۰. لطفاً بفرمایید آیا منظور از انسان دوستی هر انسان را شامل می‌شود؟.....
۴۱. لطفاً نظراتان را درباره یک انسان فاقد ارزش بیان کنید؟.....
۴۲. لطفاً بفرمایید آیا خداوند درست و نادرست را نشان انسان داده است یا خیر؟.....
۴۳. لطفاً کمی در مورد تقوا و گناه برایمان توضیح دهید؟.....
۴۴. لطفاً بفرمایید آیا همه محتویات ذهن انسان از احساسات و تجربه گرفته شده است؟.....
۴۵. لطفاً بفرمایید آیا قبل از احساس هم چیزهایی در ذهن ما وجود داشته است یا خیر؟.....
۴۶. لطفاً بفرمایید عقل انسان از چند بخش درست شده است؟.....
۴۷. لطفاً بفرمایید در فلسفه اسلامی آیا مسئله کمال و سعادت مطرح شده است یا خیر؟.....
۴۸. لطفاً بفرمایید آیا اخلاق با سعادت سر و کار دارد یا کمال؟.....
۴۹. لطفاً بفرمایید اساساً می‌توان سعادت را از کمال جدا کرد یا خیر؟.....
۵۰. لطفاً بفرمایید کانت محور فلسفه اش چیست؟.....
۵۱. لطفاً بفرمایید آیا از طریق عقل نظری می‌توان آزاد بودن انسان را اثبات کرد؟.....
۵۲. لطفاً بفرمایید کانت چگونه به این نتیجه رسیده است که انسان آزاد است؟.....
۵۳. لطفاً بفرمایید آیا می‌توان اختیار را از طریق حس درونی اثبات کرد؟.....
۵۴. لطفاً بفرمایید یکی از مهم‌ترین مسائل فکری و فلسفی دنیا چیست؟.....
۵۵. لطفاً بفرمایید وجدان انسان در مورد نفس چه می‌گوید؟.....
۵۶. لطفاً بفرمایید آیا انسان جایز است از هر راهی به هدفش برسد یا باید قوانینی را رعایت کند؟.....
۵۷. لطفاً بفرمایید آیا ایمان و اعتقاد در وجود و ضمیر انسان قرار دارد یا خیر؟.....
۵۸. لطفاً بفرمایید احساس تکلیف متضمن چه چیزی است؟.....
۵۹. لطفاً بفرمایید آیا ایمان به خلود هنر، مستلزم ایمان به خالق است یا خیر؟.....
۶۰. لطفاً بفرمایید نظر روسو در مورد منطق دل چیست؟.....
۶۱. لطفاً بفرمایید آیا دلایل دل و عقل یکسان هستند؟.....

۶۲. لطفاً بفرمایید برای شناخت خدا آیا می‌توان هم از راه عقل وارد شد و هم از راه دل؟..... ۳۰
۶۳. لطفاً بفرمایید آیا انسان از راه تحلیل وجدانی می‌تواند به خداوند اعتقاد پیدا کند؟..... ۳۰
۶۴. لطفاً بفرمایید آیا دروغ مصلحت آمیز به از راست فتنه انگیز است؟..... ۳۱
۶۵. لطفاً در مورد دروغ مصلحت آمیز توضیحاتی بیان کنید؟..... ۳۱
۶۶. لطفاً در مورد مصلحت و حقیقت توضیحاتی بیان فرمایید؟..... ۳۱
۶۷. لطفاً بفرمایید حرف راست و دروغ را در چه زمانی باید گفت؟..... ۳۲
۶۸. لطفاً بفرمایید چه کسانی از دروغ مصلحت آمیز نگرانی دارند و آن را برای فرزندان‌شان یک اخلاق نادرست می‌پندارند؟..... ۳۲
۶۹. لطفاً بفرمایید چرا بعضی سخن سعدی را مردود دانسته اند؟..... ۳۲
۷۰. لطفاً در مورد گبر و ترسا در سخن سعدی توضیحاتی بیان فرمایید؟..... ۳۳
۷۱. لطفاً بفرمایید آیا وجدان راضی می‌شود راستی بگوید که جنایت در پی دارد؟..... ۳۳
۷۲. لطفاً کمی در مورد فلسفه راستگویی توضیح دهید؟..... ۳۳
۷۳. لطفاً نظراتان را در مورد غیرت بی‌مورد و بی‌جا بیان کنید؟..... ۳۳
۷۴. لطفاً بفرمایید چه کنیم که روحمان به دروغ گفتن عادت نکند؟..... ۳۴
۷۵. لطفاً تفاوت دروغ منفعت خیز را با دروغ مصلحت آمیز بیان کنید؟..... ۳۵
۷۶. لطفاً بفرمایید اگر ذهن انسان با دروغ مواجه نشود می‌تواند دروغ‌گویی را کنار بگذارد؟..... ۳۵
۷۷. لطفاً بفرمایید آیا اخلاق از مقوله‌ی زیبایی است؟..... ۳۵
۷۸. شما زیبایی را در چه چیزی تعریف می‌کنید؟ آیا تناسب میان اجزاء باعث به وجود آمدن زیبایی است؟..... ۳۵
۷۹. لطفاً بفرمایید آیا زیبایی را می‌توان تعریف کرد؟..... ۳۶
۸۰. لطفاً بفرمایید آیا امکان دارد یک چیز زیبا در چشم همه زیبا به نظر برسد؟..... ۳۶
۸۱. لطفاً بفرمایید نسبت در زیبایی چه معنایی دارد؟..... ۳۶
۸۲. لطفاً بفرمایید عشق زیبایی می‌آفریند یا زیبایی عشق را به وجود می‌آورد؟..... ۳۷
۸۳. لطفاً بفرمایید زیبایی مطلق است یا نسبی؟..... ۳۷
۸۴. لطفاً بفرمایید آیا هر زیبایی، جاذبه‌ای در خود نهفته دارد یا خیر؟..... ۳۷
۸۵. لطفاً بفرمایید آیا زیبایی فقط ظاهری است یا هر چیزی می‌تواند در باطن هم زیبا باشد؟..... ۳۷
۸۶. لطفاً بفرمایید چند نوع زیبایی داریم؟..... ۳۸
۸۷. لطفاً بفرمایید چرا گاهی اوقات یک عبارت فصیح و بلیغ انسان را جذب می‌کند؟..... ۳۸
۸۸. لطفاً بفرمایید آیا می‌شود که شعر، انسان را از خود بی‌خود کند؟..... ۳۸
۸۹. لطفاً بفرمایید آیا مذهب با اخلاق به آن معنای شرافت اخلاقی جور درمی‌آید؟..... ۳۹
۹۰. لطفاً بفرمایید آیا عبادت در دین مقدس اسلام مراتب دارد یا نه؟..... ۳۹
۹۱. لطفاً بفرمایید طبق فرمایش حضرت علی (ع) عبادت‌های مردم چند گونه است؟..... ۳۹
۹۲. لطفاً در مورد فطرت خداپرستی توضیحاتی بیان کنید؟..... ۳۹

۹۳. لطفاً بفرمایید ما چرا خداوند را پرستش می‌کنیم؟..... ۴۰
۹۴. لطفاً بفرمایید آیا عاشق واقعی می‌تواند تحمل صبر را داشته باشد؟..... ۴۰
۹۵. لطفاً کمی دربارهٔ دنیای روح توضیح دهید؟..... ۴۰
۹۶. لطفاً بفرمایید آیا خداوند استعدادهای گوناگونی در یک شخص قرار داده است یا خیر؟..... ۴۱
۹۷. لطفاً بفرمایید مکتب جامع چه مکتبی است؟..... ۴۱
۹۸. لطفاً بفرمایید خداوند برای کسی که با نفس خود مبارزه کند چه پاداشی در نظر گرفته است؟..... ۴۱
۹۹. لطفاً بفرمایید حضرت یوسف چگونه به نفس خویش می‌نگریست؟..... ۴۲
۱۰۰. لطفاً در مورد واژه ی «نفس» توضیحاتی بیان کنید؟..... ۴۲
۱۰۱. لطفاً بفرمایید آیا تا کنون از نفس تجلیل شده است؟..... ۴۲
۱۰۲. لطفاً بفرمایید آیا انسان با نابود کردن نفس خود چیز بهتری به دست می‌آورد؟..... ۴۲
۱۰۳. لطفاً جایگاه نفس را در «سنت و حدیث» بیان کنید؟..... ۴۲
۱۰۴. لطفاً بفرمایید کرامت و عزت نفس چگونه به دست می‌آید؟..... ۴۳
۱۰۵. لطفاً بفرمایید چه چیزی باعث می‌شود انسان به سوی خدا سوق پیدا کند؟..... ۴۳
۱۰۶. لطفاً بفرمایید عزت منحصرأ مخصوص چه کسانی است؟..... ۴۳
۱۰۷. لطفاً بفرمایید در معاشرت با مردم چگونه رفتار کنیم؟..... ۴۳
۱۰۸. لطفاً بفرمایید آیا شجاعت با زور بازو یکسان است یا تفاوت دارد؟..... ۴۳
۱۰۹. لطفاً بفرمایید غیرت چه پیامدهایی به دنبال خواهد داشت؟..... ۴۴
۱۱۰. لطفاً بفرمایید آیا همه ی ادیان قبول دارند که خداوند انسان را آزاد آفریده است؟..... ۴۴

مقدمه:

همیشه بین دین و اخلاق ارتباط تنگاتنگی وجود داشته است. همان‌طور که می‌دانید اخلاق در مورد بدی‌ها و خوبی‌ها سخن می‌گوید. همه ادیان انسان‌های پیرو خود را به سوی اعمال نیک و پسندیده می‌کشانند و هدایت می‌کنند و در مقابل از رذائل دور می‌سازند؛ به همین دلیل اگر کسی درستی‌ها و نادرستی‌ها را بشناسد و آنها را در زندگی فردی و اجتماعی رعایت کند، مطمئناً فرد با اخلاقی خواهد بود.

اخلاق عملی به ما نشان می‌دهد چگونه روابط گوناگون خود را تنظیم کنیم تا به هدف نهایی از خلقت خویش دست یابیم. انسان باید صفات انسانی را در خود تقویت کند؛ در این صورت می‌تواند نیک و بد را تشخیص دهد.

اخلاق اسلامی یک اخلاق دینی است و نظام دینی ما هم مبتنی بر وحی است؛ لذا آنچه از احکام اخلاقی در اختیار ما قرار دارد از جانب خداوند متعال به ما رسیده است. در مورد ویژگی‌های اخلاقی می‌توانیم آنان را در حضرت آیت الله العظمی بهجت بیابیم.

۱. تقوا و خودسازی .. ۲. زهد و ساده‌زیستی .. ۳. عبادت
۴. زیارت و توسل .. ۵. تواضع و فروتنی .. ۶. سیر و سلوک و مقام معنوی
۷. داشتن کرامات

چنانچه این ویژگی‌ها در هر فردی ظهور باید، آن شخص می‌تواند به مقام تقرب دست یابد.

جوامع نیز وقتی می‌توانند به حیات خود ادامه دهند که زندگی مردم با معیارهای اخلاقی هماهنگ و استوار باشد؛ مردم با ارزش‌های اخلاقی آشنا باشند و آنها را در لحظه لحظه زندگی‌شان مراعات کنند.

بر آوردن حاجات نیازمندان از اخلاق نیکو و پسندیده‌ای است که رسول خدا(ص) و ائمه معصومین و اولیای الهی به آن علاقه فراوانی داشتند.

حضرت رضا(ع) همیشه حوائج نیازمندان را برآورده می‌ساخت و در کارهای خیر پیشقدم بود. حضرت بر سر خوان غلامان و زیردستان می‌نشست. کسی را از خود آزار نمی‌داد و حرف کسی را قطع نمی‌کرد و ...

چنانچه کسی بخواهد بهترین اخلاق را برای خود برگزیند باید سیره زندگی رسول خدا(ص) و ائمه(ع) را به‌طور کامل مطالعه کند و آنها را به کار ببندد.

اخلاق هم می‌تواند مربوط به قلب انسان باشد و هم مربوط به اعضای بدن؛ برای مثال، دلسوزی و حسد مربوط به قلب و راستگویی و دروغگویی مربوط به اعضای بدن است. انسان همیشه باید خود را به فضائل اخلاقی آراسته گرداند. اگر کسی بخواهد راستگو باشد باید مدتی از دروغ دور باشد تا اینکه راستگویی ملکه او شود، پس باید برای آراسته شدن به هر صفت نیکی، صفت مقابل آن را در خود مهار کرد و این مهار کردن از کارهای سخت و دشوار است. اگر کسی به فضایل اخلاقی آراسته شود، هم برای خودش خوب است و هم برای جامعه و همین فضایل اخلاقی هستند که پیشرفت انسان و جامعه را رقم می‌زنند.

بعضی از فضائل اخلاقی عبارت‌اند از:

۱. راستی و راستگویی.	۲. امانتداری	۳. شجاعت و دلیری
۴. سخاوت و بخشندگی	۵. غیرت	۶. تعاون و همکاری
۷. شادابی و هیجان	۸. نظم و انضباط	۹. مبارزه با فساد
۱۰. نظافت و تمیزی	۱۱. میانه روی و اعتدال	۱۲. عدالت
۱۳. تدبیر	۱۴. مدارا و گذشت	۱۵. تقوا و پرهیزکاری
۱۶. دانش و فناوری	۱۷. انس و الفت	

ما در این کتاب در مورد بعضی مسائل اخلاقی به بحث و گفتگو پرداخته و سؤالاتمان را از حضرت آیت الله مطهری پرسیده‌ایم. جواب این سؤالات از کتاب فلسفه اخلاق اثر آیت الله مطهری گرفته شده است.